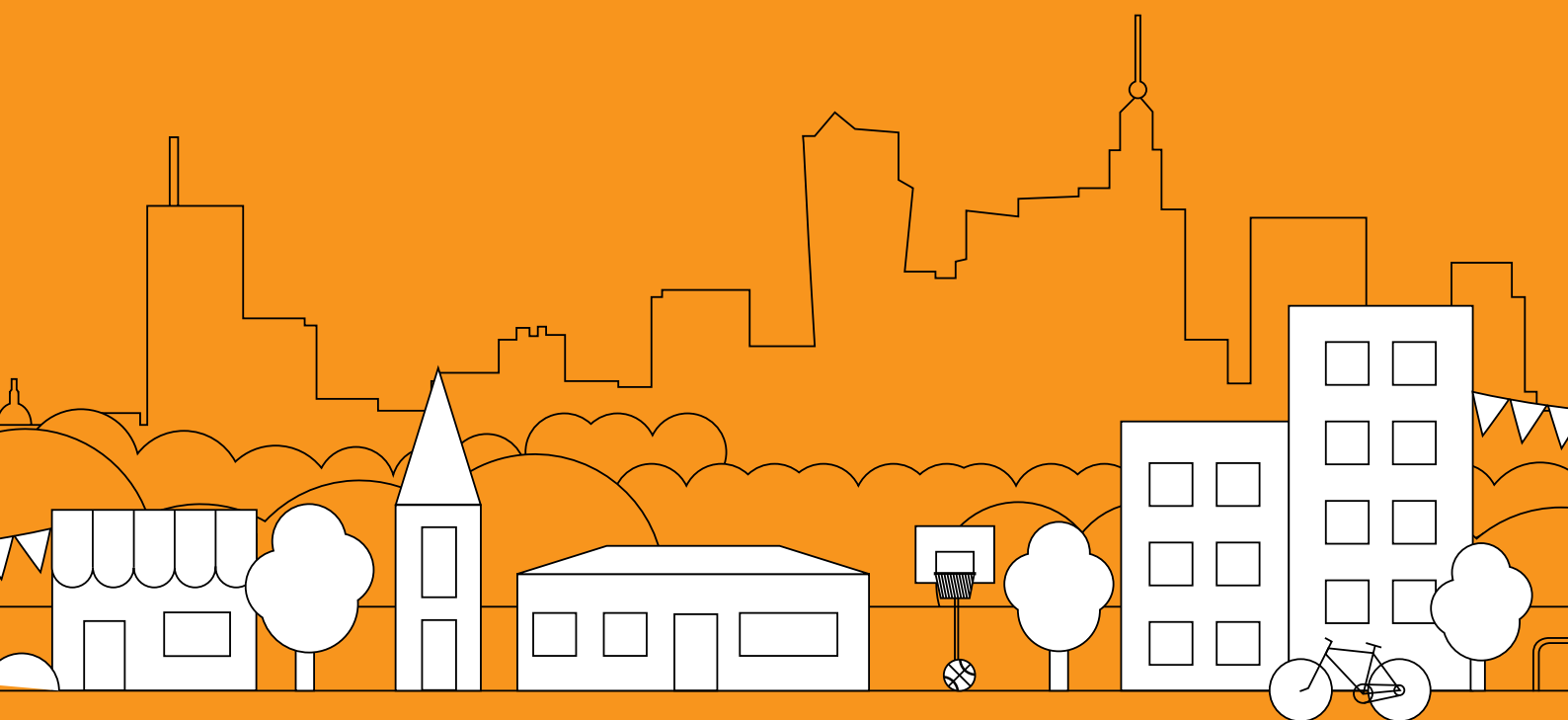

Miasto w dialogu z 3 sektorem

Rekomendacje

Miasto w dialogu z 3 sektorem

Rekomendacje

Fundacja Pole Dialogu, Warszawa 2017

Spis treści

Wprowadzenie 4

Etapy procesu i harmonogram 6

Cele i efekty procesu 9

Wartości, na których powinien opierać się dialog 10

Struktura dialogu 11

Stan obecny 12

Warszawska Rada Działalności Pożytku Publicznego (WRDPP) 13

Komisje dialogu społecznego (KDS) 13

Dzielnicowe komisje dialogu społecznego (DKDS) 14

Forum Dialogu Społecznego (FDS) 14

Najważniejsze wyzwania związane ze strukturą dialogu 15

Struktura dialogu po procesie „Miasto w dialogu” 216

Rekomendacje. Nazewnictwo 17

Rekomendacje. Zmiana organizacji ciał dialogu 19

WRDPP 19

Dzielnicowe i miejskie komisje dialogu społecznego 20

Forum Dialogu Społecznego 22

Uczestnicy ciał dialogu 24

Charakter udziału w ciałach dialogu: otwarty,
przedstawicielski czy ekspercki? 26

Rekomendacje 26

Rozszerzenie ciał dialogu o nowych interesariuszy 27

Podsumowanie 30

Funkcje i zadania ciał dialogu 31

Nowe zadania komisji dialogu społecznego 33

Inicjatywa uchwałodawcza 35

Organizowanie otwartych spotkań dla mieszkańców 36

Dobre praktyki 37

Informowanie, komunikacja i edukacja 38

Dodatkowe wnioski dla Programu Rozwoju Dialogu i Komunikacji Społecznej 44

Wprowadzenie

Wprowadzenie

„Miasto w dialogu z trzecim sektorem” to cykl warsztatów i debat przeprowadzonych od czerwca 2016 do marca 2017 przez Fundację Pole Dialogu we współpracy z Fundacją Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” na zlecenie m.st. Warszawy. W wyniku tego procesu miały zostać zebrane rekomendacje dotyczące zmiany warszawskiej struktury dialogu między trzecim sektorem a administracją samorządową, w której skład wchodziły komisje dialogu społecznego (miejskie i dzielnicowe), Warszawska Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz Forum Dialogu Społecznego.

Praca nad reformą warszawskiej struktury dialogu z trzecim sektorem, najbardziej rozbudowanego systemu tego typu w Polsce, była wpisana w Program rozwoju współpracy m.st. Warszawy z organizacjami pozarządowymi do 2020 roku (dalej PRW), jak również Program współpracy m.st. Warszawy w 2016 roku z organizacjami pozarządowymi. Potrzebę zmian w tym obszarze diagnozowano od dłuższego czasu, zarówno w środowisku organizacji pozarządowych, jak i wśród przedstawicieli administracji samorządowej.

Według diagnozy zawartej w PRW niemal połowa komisji dialogu społecznego i dzielnicowych komisji dialogu społecznego określała poziom swojego wpływu na decyzje urzędów jako mały, podczas gdy poczucie dużego wpływu miało zaledwie 7 proc. komisji dialogu społecznego i 3 proc. dzielnicowych komisji dialogu społecznego¹. Skutkuje to sytuacją, w której organizacje pozarządowe nie widzą sensu uczestniczenia w ciałach dialogu, postrzegając dialog toczący się tam jako czasochłonny i nieproduktywny albo nie widzą swojego interesu w angażowaniu się.

Po 10 latach istnienia struktury dialogu potrzebne było nowe otwarcie, aby mogły się w nią włączyć nowe osoby i organizacje, głos organizacji już uczestniczących był lepiej słyszalny, a wszyscy uczestnicy dialogu współpracowali na podstawie klarownych zasad.

¹ Program rozwoju współpracy m.st. Warszawy z organizacjami pozarządowymi do 2020 roku, s. 10.

Etapy procesu i harmonogram

Logika „Miasta w dialogu” była kaskadowa – kolejne etapy procesu wynikały z poprzednich i były budowane na wiedzy i materiałach zdobytych podczas wcześniejszych kroków.

„Miasto w dialogu” składało się z pięciu etapów:

- **Badanie jakościowe** Miało na celu zebrać i uporządkować wiedzę na temat istniejącej struktury dialogu oraz jej mocnych i słabych stron oraz zidentyfikować grupy, których przedstawiciele wezmą udział w kolejnych etapach procesu.
- **Warsztaty diagnostyczne** Podczas dziewięciu warsztatów z celowo zrekrutowanymi osobami, reprezentującymi różne grupy interesariuszy (m.in. osoby uczestniczące w ciałach dialogu, osoby funkcjonujące poza systemem dialogu, organizacje pozarządowe, urzędnicy, aktywiści) pogłębiono diagnozę dialogu na linii Miasto – trzeci sektor oraz wypracowano pierwsze propozycje rozwiązań zmieniających dotychczasową strukturę.
- **Otwarta debata** odbyła się podczas Warszawskiego spotkania pozarządowo-samorządowego Miasto współpracy / Miasto w dialogu, zorganizowanego wspólnie ze Stołecznym Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych. Podczas debaty wszystkie chętne osoby zapoznały się z diagnozą funkcjonowania struktury dialogu i mogły podyskutować na jej temat. Na wydarzeniu [zaprezentowano wyniki diagnozy](#).
- **KOLAB** W listopadzie i grudniu odbyły się cztery spotkania szesnastoosobowej grupy roboczej KOLAB, której zadaniem było opracowanie możliwych rozwiązań dla nowej struktury dialogu administracji samorządowej Warszawy z organizacjami pozarządowymi. W grupie pracowali przedstawiciele i przedstawicielki organizacji pozarządowych,

urzędów dzielnicowych i biur miejskich, radnych i aktywistów, wyłonieni w otwartym naborze ([skład KOLAB-u](#)). Przed pracami zapoznali się z wynikami diagnozy, opracowanymi w specjalnych [materiałach](#). Uczestnicy KOLAB-u wypracowali propozycje rozwiązań, które zostały poddane zewnętrznej recenzji i uwzględniono je na kolejnym etapie procesu.

- **Gra dyskusyjna** Podczas specjalnie zaprojektowanej gry dyskusyjnej zostały przedyskutowane najważniejsze dylematy i kwestie, które wyłoniły się podczas z całego procesu „Miasto w dialogu z 3 sektorem”. Gra została zaprojektowana w taki sposób, aby w dyskusji mogły wziąć udział zarówno osoby bardzo dobrze znające warszawską strukturę dialogu, jak i takie, które dopiero stawiają w niej pierwsze kroki. Po konsultacjach z Centrum Komunikacji Społecznej ustalono, że podczas gry uczestnicy i uczestniczki będą dyskutować i głosować nad najważniejszymi pytaniami, które pojawiły się podczas całego procesu „Miasto w dialogu”:
 - › Czy warto angażować się w warszawską strukturę dialogu? (rozgrzewka)
 - › Czy rozszerzać ciała dialogu o nowych uczestników?
 - › Czy dodawać nowe zadania ciałom dialogu? Jakie?
 - › Przyszłość Forum Dialogu Społecznego, czyli jak zapewnić przepływ informacji w strukturze dialogu? Podczas gry dyskusyjnej uczestnicy i uczestniczki nie tylko rozmawiali o możliwych rozwiązaniach, ale także głosowali na preferowane przez siebie opcje.

W sumie na wszystkich etapach „Miasta w dialogu z trzecim sektorem” uczestniczyło ponad 300 osób. Reprezentowały one warszawskie organizacje pozarządowe, administrację samorządową (zarówno z poziomu miasta, jak i dzielnic); były wśród nich także osoby niezwiązane formalnie z żadną organizacją. W procesie udział wzięły zarówno osoby udzielające się w ciałach dialogu (o różnym stażu i stopniu zaangażowania), jak i takie, które patrzą na strukturę dialogu z pozycji obserwatorów.

Proces „Miasto w dialogu z trzecim sektorem” realizowały zespoły Fundacji Pole Dialogu (Agata Urbanik, Marta Szaranowicz-Kusz, Katarzyna Tadeusiak-Jeznach, Jarema Piekutowski) oraz Fundacji Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” (Agata Bluj, Ewa Stokłuska, Maria Perchuć-Żółtowska, Maria Nowak).

Niniejszy raport został oparty na następujących materiałach:

- Raport z badania jakościowego autorstwa Jaremy Piekutowskiego (sierpień 2016),
- Notatki z warsztatów diagnostycznych i wywiadów indywidualnych (wrzesień-październik 2016),
- Materiały z prac KOLAB-u (grudzień 2016),
- Wyniki gry dyskusyjnej (marzec 2017).

Struktura raportu jest zbudowana wokół najważniejszych pytań i dylematów, na które szukałyśmy odpowiedzi podczas całego procesu. Każda z części zawiera zdiagnozowane potrzeby i problemy obecnej struktury dialogu a następnie omawia proponowane rozwiązania. W rozdziale „Struktura dialogu” omawiamy diagnozę i wyzwania związane z obecną strukturą dialogu, przedstawiamy zmiany wynikające z procesu „Miasto w dialogu” i rekomendacje w zakresie stosowanego nazewnictwa oraz organizacji poszczególnych ciał dialogu (s. 17). Rozdział „Uczestnicy ciał dialogu” poświęcony został poszerzeniu ciał dialogu o nowych interesariuszy (s. 24). W rozdziale „Funkcje i zadania ciał dialogu” przedstawiamy rekomendowane nowe zadania komisji dialogu społecznego (s. 31). Rozdział „Informowanie, komunikacja i edukacja” zbiera rekomendacje z zakresu budowania świadomości wśród warszawskich organizacji pozarządowych istnienia i funkcji struktury dialogu, działań prowadzonych przez ciała dialogu oraz rozwoju kultury dialogu wśród uczestników systemu (s. 38). Na zakończenie przedstawione zostały dodatkowe wnioski zebrane podczas procesu, które mają znaczenie dla innych obszarów Programu Rozwoju Dialogu i Komunikacji Społecznej (s. 44).

Cele i efekty procesu

Podstawowym pytaniem, na które odpowiedź miał przynieść proces „Miasto w dialogu z trzecim sektorem”, to w jaki sposób zapewnić uczestnikom struktury dialogu poczucie sensu działania i wpływu na decyzje urzędów. Pośrednio odpowiadamy na nie w kolejnych częściach raportu. Zdajemy sobie sprawę, że przedstawione przez nas rekomendacje tylko częściowo można przenieść do dokumentów regulujących funkcjonowanie ciał dialogu (np. Programu współpracy m.st. Warszawy z organizacjami pozarządowymi). Wiele postulatów odnosi się do sfery praktyki dialogu w Warszawie i, mówiąc górnolotnie, „ducha dialogu”, czyli tego, w jaki sposób i z jaką intencją regulacje te są stosowane. Rekomendacje te mają związek przede wszystkim z komunikacją, informowaniem i edukacją oraz kompetencjami interpersonalnymi uczestników dialogu (zarówno ze strony pozarządowej, jak i administracji samorządowej)

W wyniku procesu „Miasto w dialogu” sama struktura dialogu – czyli rodzaje ciał dialogu i ich kompetencje – nie uległa zasadniczej zmianie. Nie ma zatem mowy o rewolucji. Nie pojawiły się głosy domagające się pełnej zmiany struktury jako takiej, czyli np. likwidacji dotychczasowych ciał dialogu, czy powołania podmiotów zupełnie inaczej osadzonych. Silnie wybrzmiały natomiast opinie o potrzebie zachowania tego, co funkcjonuje dobrze.

Wartości, na których powinien opierać się dialog

Dialog na linii administracja samorządowa - trzeci sektor należy ulepszać bazując na wartościach takich jak: **partnerstwo, otwartość, odpowiedzialność za otoczenie społeczne, transparentność i budowanie kultury dialogu**. Zmiany proponowane przez uczestników całego procesu można opisać jako ich ciągłe poszukiwanie.

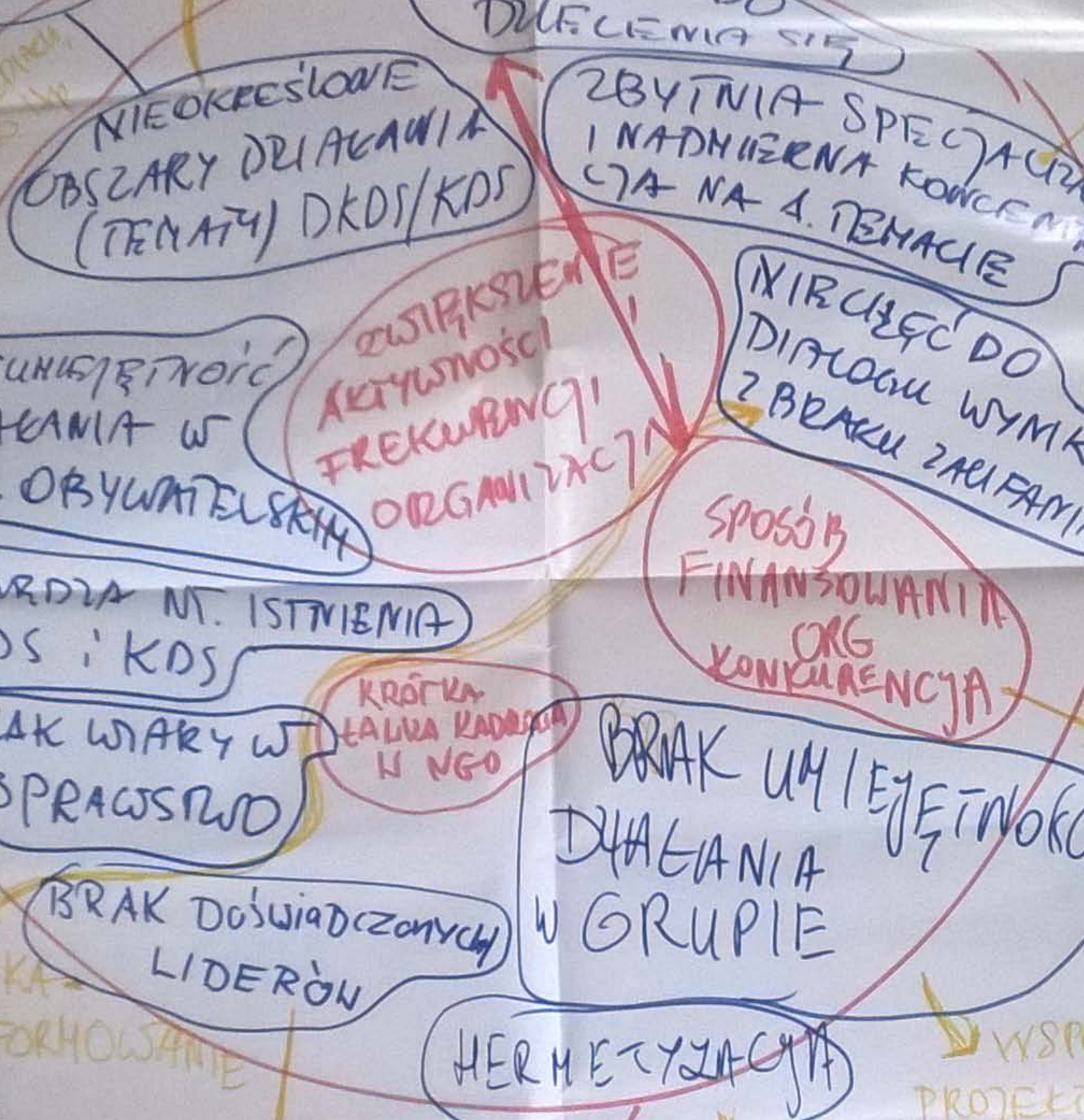
Myślenie w kategoriach partnerstwa przejawia się przede wszystkim w dążeniu do budowania zaufania między stronami dialogu. Organizacje pozarządowe chcą uczestniczyć w kształtowaniu kwestii realnie istotnych dla rozwoju miasta. Mają dużą potrzebę docenienia ich kompetencji i wkładu przez administrację samorządową.

Otwartość należy rozumieć jako dążenie do poszerzania grona uczestników dialogu – zarówno o nowe organizacje, jak i innych partnerów. Dla wielu uczestników procesu była to sprawa priorytetowa. Taką potrzebę dostrzegali także ci, którzy w ciałach działają od dawna. Ciała dialogu powinny stale dążyć do obniżania bariery wejścia.

Odpowiedzialność za otoczenie społeczne wyrażała się w dyskusji, na ile organizacje powinny reprezentować interesy różnych grup społecznych. W szczególności chodzi o przekonanie, że organizacje mogą i powinny występować w imieniu grup zagrożonych wykluczeniem i defaworyzowanych, które same nie mogą zadbać o swoje interesy. Ta odpowiedzialność to też chęć informowania społeczności lokalnych o działalności ciał dialogu, a tym samym w ogóle o istnieniu i działaniach NGO.

Myślenie o **transparentności** wiązało się głównie z rzetelnym sprawozdawaniem się ze swoich działań. Jest to zarówno zobowiązanie samych organizacji w ich codziennym funkcjonowaniu, jak i samych ciał dialogu, które muszą umieć przejrzysto opowiadać o swoich dokonaniach – planowanych i zrealizowanych przedsięwzięciach.

Wreszcie, dobrze funkcjonująca struktura dialogu zakłada stałe **budowanie kultury dialogu** jej uczestników. Do tego potrzebna jest zarówno wzmacnianie znajomości zasad funkcjonowania całego systemu dialogu (informowanie i edukacja), ale także rozwój praktycznych umiejętności prowadzenia dialogu.

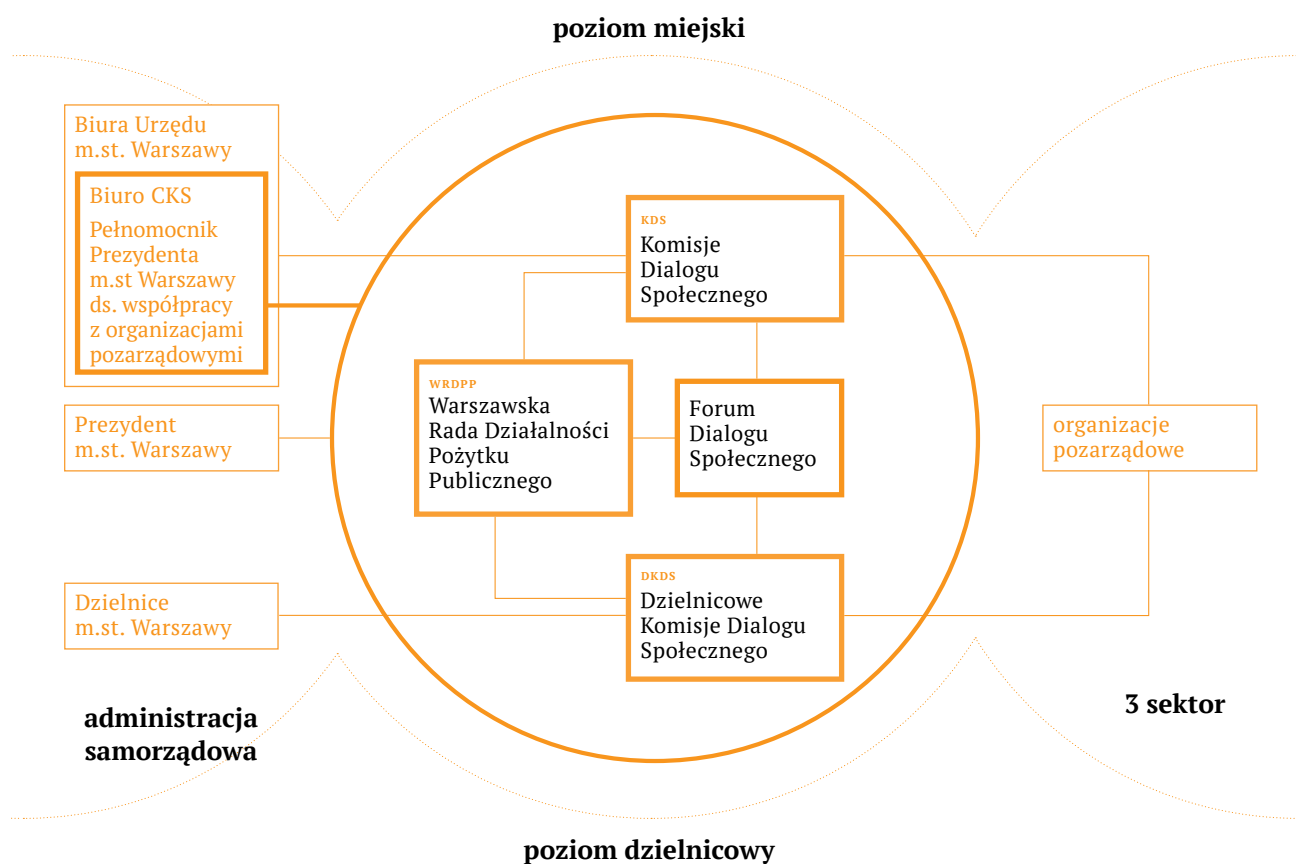

Struktura dialogu

Struktura dialogu

Stan obecny

Podstawą pracy w „Mieście w dialogu” był schemat struktury dialogu, opracowany na początku projektu na podstawie warsztatu z Zespołem Sterującym PRW oraz badania jakościowego. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że przed rozpoczęciem procesu nie istniała opracowania w sposób przejrzysty struktura dialogu, obrazująca zależności między poszczególnymi ciałami dialogu, a także ich bezpośrednim otoczeniem (urzędami dzielnic, biurami Urzędu m.st. Warszawy).

Na schemacie uwzględniono ciała dialogu wprowadzone ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, opisane w Programach współpracy (PRW i rocznych programach współpracy):

- komisje dialogu społecznego, tworzone przy biurach urzędu m.st. Warszawy (por. niżej),
- dzielnicowe komisje dialogu społecznego, tworzone przy urzędach dzielnic,
- Warszawską Radę Działalności Pożytku Publicznego, powoływaną przez Prezydenta m.st. Warszawy oraz
- Forum Dialogu Społecznego, które w założeniu miało pełnić funkcję wymiany informacji i integracji między uczestnikami struktury dialogu, stąd znalazło się na środku schematu.

Warszawska Rada Działalności Pożytku Publicznego

WRDPP

Rada jest ciałem opiniotwórczym. Opiniuje projekty strategii rozwoju, uchwał, aktów prawa miejscowego, programy współpracy z NGO i kwestie zlecania zadań publicznych organizacjom. Wyraża opinie w sprawach funkcjonowania NGO, pomaga także w rozwiązywaniu sporów między administracją a NGO.

Skład Rady:

- 7 osób reprezentujących Prezydent m.st. Warszawy – w tym wiceprezydent, sekretarz i przedstawiciele biur,
- 7 osób reprezentujących Radę m.st. Warszawy,
- 10 osób reprezentujących organizacje pozarządowe. Kandydatów do Rady wskazują tylko komisje dialogu społecznego (a już nie dzielnicowe komisje dialogu społecznego). Następnie kandydaci są wybierani w wyborach powszechnych – czyli głosować może każda organizacja pozarządowa zarejestrowana w Warszawie.

Komisje dialogu społecznego

KDS

Komisje dialogu społecznego to ciała branżowe, działające na poziomie miejskim przy biurach Urzędu m.st. Warszawy. Zajmują się konkretnymi obszarami takimi jak np. edukacja, bezdomność, ochrona zwierząt, transport itp. Powoływane są na wniosek co najmniej 10 organizacji pozarządowych.

Przy 14 biurach Urzędu Miasta działa obecnie 31 KDS-ów. Do zadań KDS należy m.in. konsultowanie i współtworzenie dokumentów, opiniowanie projektów aktów prawnych, określanie potrzeb społecznych, współpraca z urzędem.

Organizacja może w każdej chwili przystąpić do komisji lub zrezygnować z udziału w jej dalszych pracach. W skład każdej komisji wchodzi po jednym przedstawicielu NGO oraz co najmniej jeden przedstawiciel właściwego biura. W głosowaniach m.st. Warszawa ma tylko jeden głos, bez względu na liczbę urzędników będących członkami komisji.

Dzielnicowe komisje dialogu społecznego

DKDS

Dzielnicowe komisje dialogu społecznego działają na poziomie lokalnym przy urzędach dzielnic. Powoływane są przez burmistrza danej dzielnicy na wniosek co najmniej 5 zainteresowanych NGO – w dzielnicy może działać tylko jedna taka komisja. Obecnie na terenie dzielnic m.st. Warszawy działa 17 dzielnicowych komisji. Jedyną dzielnicą bez swojego DKDS-u jest Wilanów.

Zadania DKDS są analogiczne do zadań miejskich komisji dialogu. Różnica jest taka, że dzielnicowe komisje są interdyscyplinarne, czyli zajmują się wszystkimi obszarami jednocześnie, tj. sportem, kulturą, pomocą społeczną itp.

Forum Dialogu Społecznego

FDS

Forum Dialogu Społecznego to ciało, którego głównym celem jest wymiana informacji między wszystkimi ciałami dialogu. Posiedzenia FDS są jawne i otwarte. W pracach FDS mogą brać udział m.in. przedstawiciele KDS-ów, DKDS-ów, WRDPP.

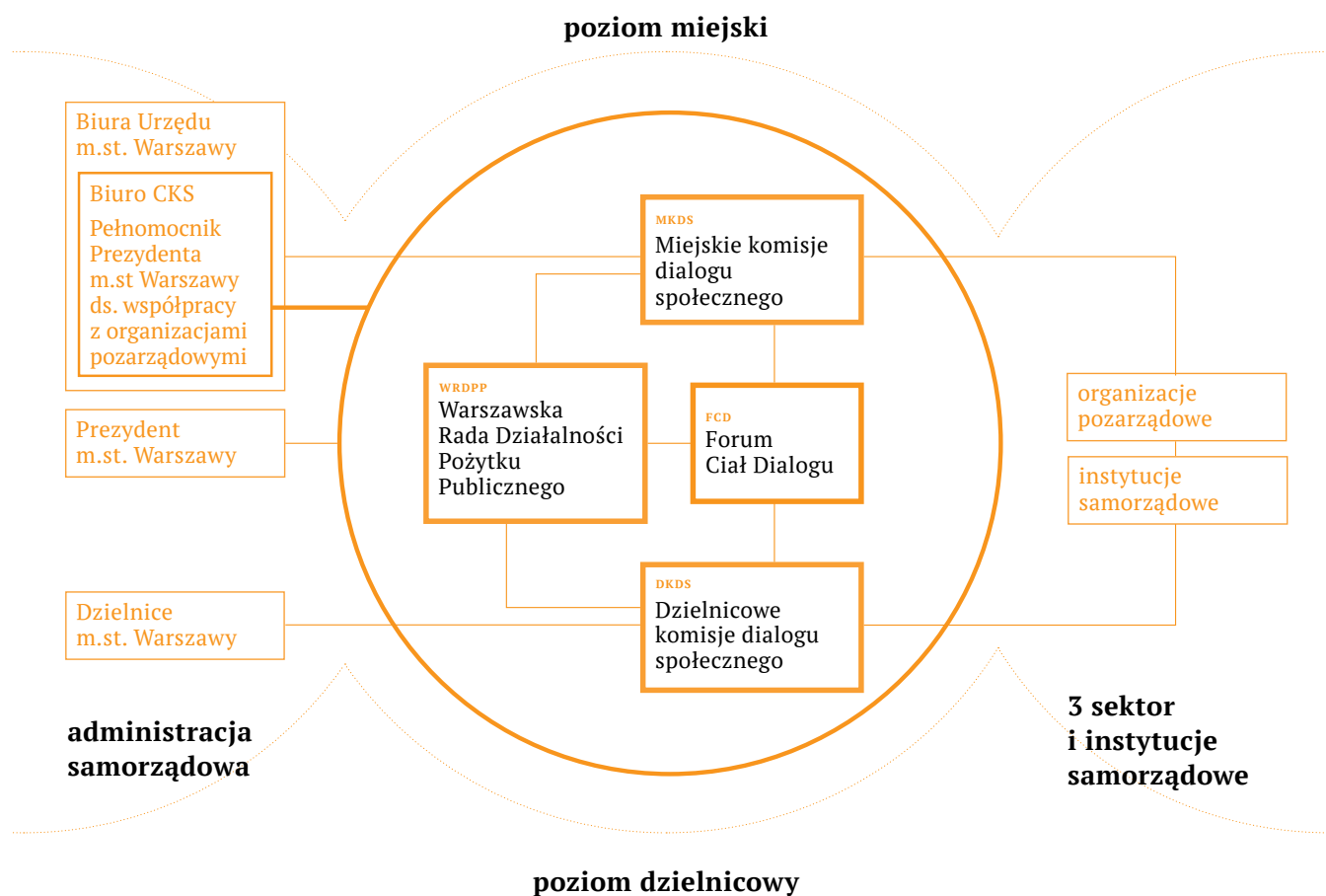

Najważniejsze wyzwania związane ze strukturą dialogu

- **Brakuje uporządkowanego schematu struktury ciał dialogu, cała struktura jest niewidoczna dla uczestników i otoczenia.** Nie wiadomo, jak poszczególne ciała dialogu mają się do siebie. Nie jest jasne, w jakiej kolejności dany problem powinien być omawiany przez poszczególne ciała dialogu. Dostępna informacja na temat struktury dialogu i ciał dialogu jest niepełna, nieprzystępna - jest napisana trudnym językiem, niełatwo jest także skompletować wszystkie potrzebne informacje.
- Głównym problemem obecnej struktury jest **słaba komunikacja wewnętrzna** (pionowa i pozioma) i zewnętrzna.
- **Zadania ciał dialogu i relacje między nimi nie są jasne.** Organizacje pozarządowe uczestniczące w strukturze dialogu nie mają wiedzy na temat kompetencji i obszaru działania innych ciał dialogu, co utrudnia czy wręcz uniemożliwia współpracę między nimi.
- Poszczególne **ciała dialogu rzadko podejmują ze sobą współpracę**, inicjują razem przedsięwzięcia. Uczestnicy struktury dialogu nie przekazują informacji o swoich działaniach innym ciałom dialogu. **Nie ma systemowo zaprogramowanej współpracy** między miejskimi i dzielnicowymi komisjami dialogu społecznego.
- **Struktura jest przerośnięta.** Duża liczba miejskich komisji dialogu społecznego, przy jednoczesnym braku przepływu informacji, skutkuje poczuciem, że obecnie trudno skoordynować wszystkie KDS-y (rozdrobienie liczbowe i tematyczne).
- **Brak konsekwencji w stosowanej terminologii** odnoszącej się do dialogu na linii trzeci sektor – administracja samorządowa, jak również nieprzejrzyste nazwy poszczególnych ciał dialogu, przyczyniają się do trudności komunikacyjnych i chaosu informacyjnego.

Struktura dialogu po procesie „Miasto w dialogu”

Na poniższym schemacie została przedstawiona struktura dialogu po zmianach wynikających z procesu „Miasto w dialogu z trzecim sektorem”. Jak sygnalizowano we Wprowadzeniu – struktura dialogu pozostaje w zasadzie niezmieniona. Najbardziej widoczne zmiany na tym poziomie dotyczą nazewnictwa ciał dialogu (s. 17) oraz dołączenia do uczestników instytucji samorządowych (s. 27)

Rekomendacje: Nazewnictwo

	Stan obecny	Rekomendacja
Ogólne określenie dialogu na linii trzeci sektor – administracja samorządowa	Dialog społeczny, dialog obywatelski (brak reguły)	Rekomendujemy używanie określenia dialog społeczny dla określenia struktury dialogu miasta, w której uczestniczą miejskie i dzielnicowe komisje dialogu społecznego, Forum Dialogu Społecznego i Warszawska Rada Działalności Pożytku Publicznego, ponieważ: • do ciał dialogu (miejskich i dzielnicowych KDS-ów oraz Forum Ciał Dialogu Społecznego) mają dołączyć instytucje samorządowe (por. 27), • ciała dialogu zgodnie z postulatami uczestników procesu powinny się otwierać na udział różnych interesariuszy (aczkolwiek bez prawa głosu), • „dialog społeczny” jest osadzony w zwyczaju, utrzymanie ciągłości nazwy podkreśla brak zasadniczych zmian w strukturze dialogu, zostanie zachowana także ciągłość w działaniach edukacyjnych.
Ogólne określenie DKDS-ów, KDS-ów, WRDPP i FDS	Brak reguły	Ciała dialogu
Lokalne ciała dialogu działające na poziomie dzielnic	Dzielnicowe komisje dialogu społecznego (DKDS)	Dzielnicowe komisje dialogu społecznego (DKDS) , bez zmiany.
Branżowe ciała dialogu działające na poziomie miejskim	Komisje dialogu społecznego	Miejskie komisje dialogu społecznego (MKDS) . Nazwa branżowych komisji dialogu społecznego wymaga dookreślenia, aby były równorzędne znaczeniowo z dzielnicowymi KDS-ami.

Określenie na miejskie i dzielnicowe komisje dialogu społecznego	Komisje dialogu społecznego i dzielnicowe komisje dialogu społecznego (brak wygodnego skrótu).	Komisje dialogu społecznego (KDS).
Stosowane nazewnictwo Warszawskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego	Warszawska Rada Działalności Pożytku Publicznego (WRDPP), Warszawska Rada Pożytku (WRP). Obecnie stosowane są wymiennie pełna nazwa i jej skrót.	Warszawska Rada Działalności Pożytku Publicznego (WRDPP).
Ciało dialogu mające na celu przepływ informacji	Forum Dialogu Społecznego	Forum Ciał Dialogu (FCD) W związku z licznymi głosami postulującymi reformę Forum Dialogu Społecznego rekomendujemy zmianę jego nazwy na Forum Ciał Dialogu, aby zaznaczyć nowe otwarcie. Nazwa ta ponadto lepiej oddaje charakter i cel działania Forum – służy ono komunikacji i polepszaniu współpracy między poszczególnymi ciałami dialogu wchodzącymi w skład warszawskiej struktury dialogu społecznego (WRDPP, dzielnicowe i miejskie komisje dialogu społecznego).

Rekomendacje: Zmiana organizacji ciał dialogu

Poniżej przedstawiamy postulowane zmiany dotyczące organizacji poszczególnych ciał dialogu, w szczególności komunikacji między ciałami, członkostwa i zasad wyboru, sposobu pracy i zasad procedowania.

Warszawska Rada Działalności Pożytku Publicznego

WRDPP była przedmiotem prac „Miasta w dialogu” w ograniczonym zakresie, jako że jest umocowana w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ponadto, we wrześniu 2016 roku odbyły się konsultacje społeczne z organizacjami pozarządowymi dotyczące bezpośrednio właśnie WRDPP.

WRDPP

Stan obecny

WRDPP nie ma ustalonych kanałów komunikacji z komisjami dialogu społecznego (zwłaszcza dzielnicowymi), jest z nimi słabo związana.

Do zwykłych członków miejskich i dzielnicowych KDS-ów nie docierają informacje z Rady.

Mała rozpoznawalność WRDPP, także w ramach struktury dialogu.

Potrzebne jest wzmocnienie reprezentacji organizacji pozarządowych w WRDPP.

Rekomendacja

Kandydatów do WRDPP powinny rekomendować wszystkie komisje dialogu społecznego – miejskie i dzielnicowe.

O lepszy przepływ informacji wewnątrz struktury ma zadbać Forum Ciał Dialogu (por. niżej).

WRDPP powinna być lepiej komunikowana w ramach systemu informacji i edukacji (por. Informowanie, komunikacja i edukacja, s. 38).

Konieczne jest podkreślanie otwartości posiedzeń WRDPP oraz jej funkcji interwencyjnej, jaką może spełniać w przypadku problemów występujących między komisjami dialogu społecznego, w ich ramach lub na linii komisje dialogu społecznego – administracja samorządowa.

Zwiększenie grona osób reprezentujących organizacje pozarządowe do 12 osób.

Dzielnicowe i miejskie komisje dialogu społecznego

Dzielnicowe i miejskie komisje dialogu społecznego, jako podstawa warszawskiej struktury dialogu, z którą najwięcej osób miało okazję się zetknąć (pośrednio lub bezpośrednio) były głównym obszarem zainteresowania i dyskusji w ramach „Miasta w dialogu z trzecim sektorem”.

Dzielnicowe i miejskie komisje dialogu społecznego

Potrzeba / problem	Rekomendacje
Roczna kadencja prezydium KDS-ów jest za krótka, by efektywnie działać. Nowo wybrani członkowie prezydium potrzebują więcej czasu, by zacząć sprawnie zarządzać pracą ciała dialogu – wdrożyć się w swoje obowiązki, poznać i wypracować metody pracy.	Wydłużenie kadencji prezydium KDS-ów do dwóch lat.
Niewystarczające uczestnictwo osób decyzyjnych ze strony urzędu w posiedzeniach KDS-ów.	W posiedzeniach komisje dialogu społecznego co najmniej raz na około trzy miesiące powinien uczestniczyć decyzyjny urzędnik.
Komisje dialogu społecznego nie mają planów pracy, regulaminów. Cierpi na tym transparentność ich pracy. Reguły, którymi kierują się w działaniu są nieprzejrzyste, nie jest budowana pamięć instytucjonalna.	Wymóg tworzenia regulaminów i planów pracy przez KDS-y.
Informacje o działalności KDS-ów dostępne publicznie są często niekompletne i nieaktualne.	Wymóg umieszczania na miejskiej stronie internetowej: • aktualnych informacji o prezydium danej komisji (zdjęcie, dane kontaktowe, biogram), • aktualnej listy organizacji i instytucji członkowskich z danymi kontaktowymi, • regulaminu funkcjonowania danej komisji, • oprócz notatek ze spotkań i rocznych sprawozdań, także rocznego planu pracy (pomóc w tym mają przygotowane przez SCWO ramowe formularze).
Rozdrobnienie miejskich komisji dialogu społecznego, brak przepływu informacji między komisjami działającymi w ramach jednego biura.	Raz na pół roku powinno odbyć się spotkanie wszystkich komisji działających przy jednym biurze, w którym uczestniczy dyrektor danego biura.

Niektóre komisje dialogu społecznego istnieją tylko na papierze lub spotykają się sporadycznie.

Potrzebne jest urealnienie istniejących komisji, a także listy organizacji członkowskich. KDS może być rozwiązany w przypadku:

- niedostarczenia sprawozdania z działalności za dany rok kalendarzowy do końca czerwca kolejnego roku,
- kiedy średnia frekwencja na spotkaniach w danym roku kalendarzowym jest mniejsza niż minimalna liczba podmiotów wymaganych do powołania ciała dialogu lub kiedy średnia frekwencja na spotkaniach w danym roku kalendarzowym jest mniejsza od połowy składu organizacji/instytucji członkowskich.

Fikcyjne (nieaktualizowane) członkostwo w komisjach dialogu społecznego.

W przypadku chęci dołączenia do komisji dialogu społecznego, organizacja powinna złożyć pisemną deklarację. Osoba reprezentująca organizację miałaby prawo głosu od następnego posiedzenia.

Na początku każdego roku kalendarzowego, prezydium komisji otrzymuje od organizacji członkowskich podtrzymanie chęci udziału w KDS.

Brak wymiany informacji między komisjami dialogu społecznego (zarówno miejskimi, jak i dzielnicowymi), mało wspólnych inicjatyw – zarówno interdyscyplinarnych, jak i w jednym obszarze tematycznym, ale łączącym różne komisje.

Większe podkreślenie w materiałach edukacyjnych, popularyzujących wiedzę o strukturze ciał dialogu:

- możliwości tworzenia międzykomisyjnych, interdyscyplinarnych zespołów roboczych, łączących komisje pracujące nad tą samą kwestią lub sprawami komplementarnymi (por. część Informowanie, komunikacja i edukacja, s. 38).
- Możliwości zapraszania gości, ekspertów na posiedzenia komisji.

Tematy dyskutowane na posiedzeniach są ograniczone – mają związek bezpośrednio ze zlecaniem zadań publicznych.

Ten problem został zaadresowany przez poszerzenie grona interesariuszy uczestniczących w komisjach dialogu społecznego (por. Rozszerzenie ciał dialogu o nowych interesariuszy, s. 27).

Forum Dialogu Społecznego

Forum Dialogu Społecznego było istotnym elementem systemu do momentu, kiedy powstała WRDPP. W chwili obecnej nie spełnia swojej funkcji jako miejsce przepływu informacji pomiędzy komisjami dialogu społecznego.

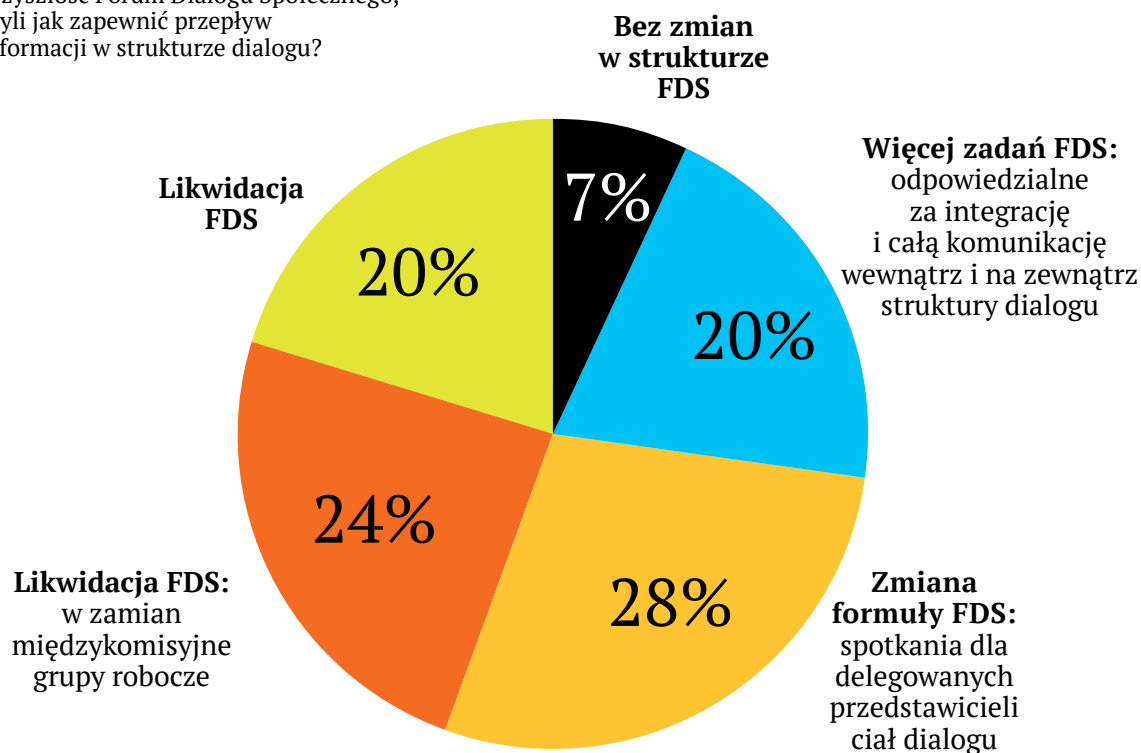
Na posiedzeniach FDS jest niska frekwencja – w 2015 roku Forum Dialogu Społecznego spotkało się 11 razy, a w spotkaniach uczestniczyło średnio 9 osób, w 2016 roku odbyło się 9 spotkań, w których uczestniczyło średnio po 12 osób. Wiele uczestników dzielnicowych i miejskich komisji dialogu społecznego nie wie o istnieniu FDS, nie są dla nich też jasne jego kompetencje.

W toku procesu „Miasto w dialogu” pojawiły się mocne głosy o potrzebie zmian w ramach Forum. Podczas gry dyskusyjnej 93% osób zagłosowało na opcje wiążące się z istotną zmianą sposobu funkcjonowania Forum (włączając w to jego zupełną likwidację).

Pytanie 4

Przyszłość Forum Dialogu Społecznego, czyli jak zapewnić przepływ informacji w strukturze dialogu?

Liczba osób: 54

Ponieważ istnieje duży deficyt przestrzeni wymiany informacji na temat działania różnych ciał dialogu, należy najpierw podjąć próbę reformy Forum i udrożnienia kanałów informacyjnych.

Nowe otwarcie podkreśla zmiana nazwy, która lepiej oddaje jego charakter i cel działania: **Forum Ciał Dialogu**.

FDS

Potrzeba/problem	Rekomendacje
Forum nie spełnia funkcji przestrzeni wymiany informacji.	Aby Forum Ciał Dialogu realizowało swoje zadania, potrzebne jest wsparcie zewnętrznego podmiotu, który by organizował i animował jego prace. Efektywne organizowanie prac ciała odpowiedzialnego za przepływ informacji między wszystkimi ciałami dialogu jest zbyt dużym i obciążającym zadaniem dla osób, które i tak pracują społecznie w komisjach dialogu społecznego. Taką funkcję powinno spełniać SCWO w ramach prowadzonego wsparcia struktury dialogu. Powinno być odpowiedzialne za diagnozę potrzeb miejskich i dzielnicowych komisji dialogu społecznego, tworzenie programu pracy FCD, wspieranie prowadzenia spotkań i skuteczną komunikację (zapraszanie i podsumowywanie spotkań).
Forum nie ma opracowanego planu działania, program posiedzeń jest ogólnikowy, przez co nie ma motywacji do uczestniczenia w jego pracach.	
Niska frekwencja na spotkaniach.	W obradach Forum Ciał Dialogu uczestniczą: • Osoby delegowane z prezydium każdej miejskiej i dzielnicowej komisji dialogu społecznego, • Osoby reprezentujące Warszawską Radę Działalności Pożytku Publicznego, • Każda zainteresowana osoba, • W miarę możliwości Pełnomocnik ds. współpracy z NGO.
W Programie współpracy bardzo luźno określono warunki uczestnictwa w FDS: „W pracach FDS mogą brać udział m.in. przedstawiciele KDS-ów, DKDS-ów, WRDPP”.	
Zbyt częste spotkania Forum.	Spotkania Forum powinny być organizowane rzadziej niż ma to miejsce w tej chwili, np. raz na kwartał.

Uczestnicy
ciał
dialogu

Uczestnicy ciał dialogu

Uczestnictwo w ciałach dialogu było rozpatrywane na trzech płaszczyznach:

- charakter udziału w ciałach dialogu (otwarty, ekspercki, przedstawicielski),
- otwarcie się na nowe rodzaje uczestników,
- otwarcie się na nowe organizacje pozarządowe, do tej pory nieuczestniczące w strukturze dialogu.

Otwarcie struktury dialogu na nowe organizacje pozarządowe zostało omówione w rozdziale Komunikacja, informacja i edukacja – jako w największym stopniu mające związek z komunikowaniem, informowaniem i edukowaniem (por. str. 38).

Charakter udziału w ciałach dialogu: otwarty, przedstawicielski czy ekspercki?

W trakcie procesu refleksji poddano charakter udziału w ciałach dialogu.

Rozważano trzy możliwości:

- **Model otwarty:** każda chętna organizacja pozarządowa może wejść w skład danego ciała dialogu. Wiązałoby się to z zachowaniem otwartego charakteru ciał dialogu, jaki funkcjonuje w miejskich i dzielnicowych KDS-ach i FDS.
- **Model przedstawicielski:** do ciał dialogu wybierani są przedstawiciele organizacji, których opinia stanowi dla urzędu głos danego sektora warszawskich NGO. Taki model wiąże się z przeprowadzaniem wyborów organizacji do ciał dialogu lub powoływaniem członków stałych („delegatów”), którzy zasięgaliby opinii u szerszego grona organizacji ze swojej branży. Można porównać go do sposobu powoływania pozarządowej części składu Warszawskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego.
- **Model ekspercki:** urząd wybiera organizacje działające w różnych obszarach tematycznych, które mają dostarczyć eksperckiego głosu w działaniach planowanych przez administrację samorządową. Model ten występuje zwykle przy powoływaniu rad społecznych.

Rekomendacje

- Podczas procesu utrzymano otwarty i dostępny charakter komisji dialogu społecznego.
- Do udziału w Forum Ciał Dialogu poszczególne komisje powinny delegować przedstawicieli prezydiów, ponadto w posiedzeniach mogą uczestniczyć wszystkie chętne osoby.
- Pozarządowa część Warszawskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego w dalszym ciągu powinna być wyłaniana w wyborach.

W toku procesu nie uległ zmianie społeczny charakter pracy w ciałach dialogu osób reprezentujących organizacje pozarządowe.

Rozszerzenie ciał dialogu o nowych interesariuszy

W debacie poprzedzającej proces „Miasto w dialogu z trzecim sektorem”, jak również podczas jego trwania, wyraźny był dylemat, czy i w jakim stopniu otwierać strukturę dialogu na nowych interesariuszy. Pojawiały się głosy sygnalizujące potrzebę włączenia do struktury dialogu nowych uczestników – zarówno podmiotów zinstytucjonalizowanych, jak i osób niezrzeszonych – aktywistów i aktywistek. Dały się słyszeć także opinie na temat zachowania struktury dialogu wyłącznie dla organizacji pozarządowych jako szczególnego partnera dla lokalnej administracji.

Osoby opowiadające się za rozszerzeniem ciał dialogu, wskazywały, że organizacje pozarządowe skupione są na pozyskiwaniu środków w otwartych konkursach ofert, przez co obecne ciała dialogu często koncentrują się na omawianiu tychże konkursów i powiązanych z nimi kwestii. Jednocześnie bardzo brakuje wspólnego głosu różnych podmiotów w tworzeniu polityk miejskich i opracowywanych dokumentów strategicznych. Włączenie innych interesariuszy do ciał dialogu pozwoliłoby przenieść ciężar rozmowy na kwestie bardziej strategiczne, przekrojowe, dotyczące w większym stopniu polityk publicznych, a także sprzyjałoby nawiązywaniu współpracy międzysektorowej.

Na niedostatki w zakresie tematów, jakimi zajmują się komisje dialogu społecznego wskazywały także same KDS-y (por. badania Centrum Wyzwań Społecznych UW dla Biura Kultury m.st. Warszawy).

Kwestię poszerzenia miejskich i dzielnicowych komisji dialogu społecznego o nowych uczestników-interesariuszy została poruszona podczas gry dyskusyjnej². Osoby uczestniczące głosowały, czy ich zdaniem:

- powinien być zachowany stan obecny,
- ciała dialogu powinny zostać poszerzone o podmioty sformalizowane,
- czy powinny zostać poszerzone bez ograniczeń (także o osoby niezrzeszone formalnie).

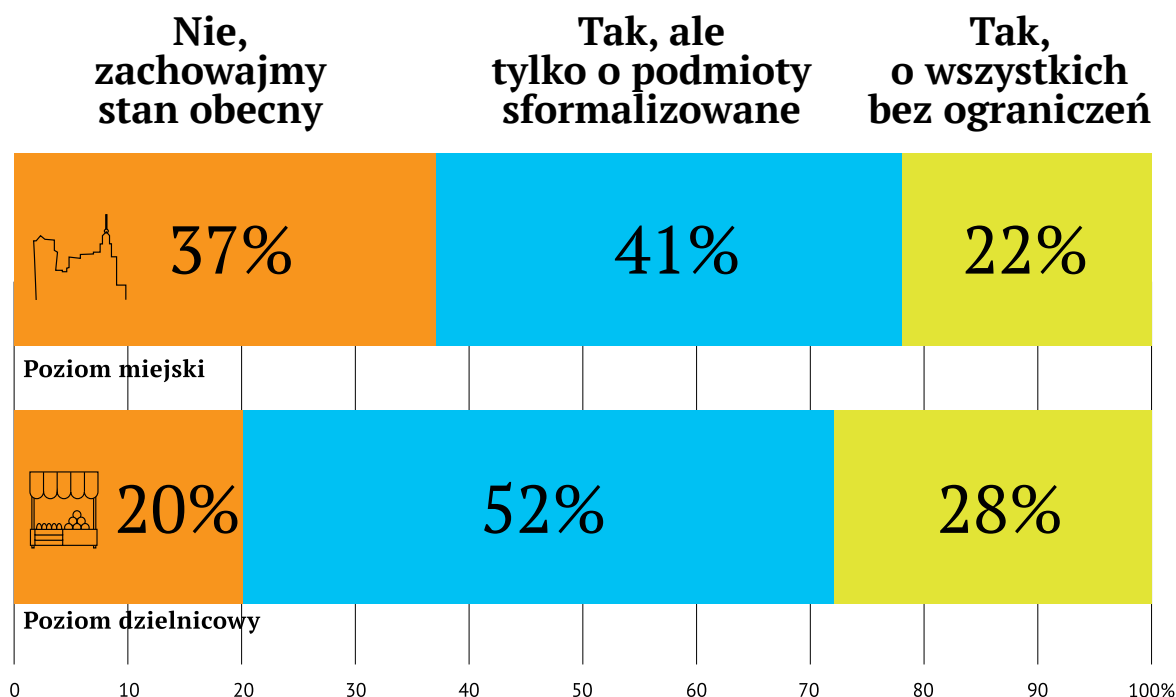
2 W czasie „Miasta w dialogu z trzecim sektorem” poszerzenie ciał dialogu o nowych interesariuszy było rozważane z wyłączeniem WRDPP.

Pytanie 2

Czy rozszerzać ciała dialogu o nowych uczestników?

Głosy miasto: 59

Głosy dzielnica: 50

Potrzebę zmiany stanu obecnego dostrzegła większość głosujących osób, zarówno w odniesieniu do poziomu miejskiego, jak i dzielnicowego (odpowiednio 63 proc. i 80 proc.). Większość uczestników opowiedziała się za rozszerzeniem komisji dialogu o podmioty sformalizowane. Wiele kontrowersji wzbudziły postulaty poszerzania składu uczestników o:

- **osoby niezrzeszone formalnie (aktywiści i aktywistki)** – wskazywano, że w przypadku osób niezrzeszonych, czy szerzej ruchów nieformalnych trudno jest mówić o formalnej reprezentacji (i odpowiedzialności). Osoby i grupy te powinny współpracować z organizacjami pozarządowymi, wchodzącymi w skład miejskich i dzielnicowych KDS-ów i wspólnie z nimi przedkładać tematy pod dyskusję i zachęcać do działania. Rekomendacje dotyczące dialogu z niezrzeszonymi mieszkańcami znajdują się w części Dodatkowe wnioski dla Programu Dialog (s. 44).
- **radnych** – wskazywano, że radni mają swoje gremia, w których podejmują decyzję, że ich pełnoprawny udział w obradach ciał dialogu grozi upolitycznieniem pracy miejskich i dzielnicowych KDS-ów, a także że to przedstawiciele ciał dialogu powinni uczestniczyć w odpowiednich tematycznie komisjach Rady m.st. Warszawy, czy rad dzielnic.
- **przedstawicieli spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych** – wskazywano, że naturalną dla nich przestrzenią do działania i zabierania głosu są rady osiedli,
- **przedsiębiorców** – wskazywano, że nie ma podstaw, by przedsiębiorcy mieli większy mandat do udziału w strukturze dialogu niż niezrzeszeni mieszkańcy. To raczej organizacje zrzeszające przedsiębiorców powinny brać udział w dialogu z miastem.

Większość głosujących opowiedziała się za otwieraniem ciał dialogu tylko na podmioty sformalizowane.

Po analizie komentarzy i uwag, zgłaszanych w czasie gry dyskusyjnej, **rekomendujemy dopuszczenie do struktury dialogu społecznego (miejskich i dzielnicowych KDS-ów i Forum Ciał Dialogu) instytucji samorządowych, odpowiednich ze względu na zakres tematyczny działalności (dla danej komisji dialogu społecznego)**. Instytucje samorządowe są istotnymi interesariuszami dialogu, ponieważ w dużej mierze realizują te same usługi społecznego, co organizacje pozarządowe – działają na rzecz mieszkańców stolicy i rozwoju całego miasta. Działania tych dwóch sektorów powinny się uzupełniać, powinna istnieć zorganizowana przestrzeń do namysłu i inicjowania wspólnych przedsięwzięć oraz diagnozowania potrzeb i problemów społecznych.

Nowych uczestników ciał dialogu obowiązuje zasada analogiczna, jak w przypadku organizacji pozarządowych: w przypadku głosowania każda instytucja samorządowa dysponuje jednym głosem. Tryb powoływania komisji dialogu społecznego nie zmienia się.

Zadania ciał dialogu wynikające z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, związane m.in. z konsultowaniem konkursów na realizację zadań publicznych, **powinny nadal być realizowane przez dzielnicowe i miejskie komisje dialogu społecznego**, ale głos w ich sprawie miałyby tylko podmioty określone ustawą (organizacje pozarządowe).

Dodatkowo, aby podnieść poziom merytoryczny posiedzeń ciał dialogu, w materiałach informacyjnych, edukacyjnych i popularyzujących strukturę dialogu powinna być mocniej podkreślana możliwość:

- udziału w ciałach dialogu zewnętrznych gości (np. ekspertów, istotnych interesariuszy dla dyskutowanej kwestii),
- organizowania otwartych grup roboczych przy komisjach dialogu społecznego,
- organizowania otwartych spotkań dla mieszkańców (por. Nowe zadania komisji dialogu społecznego, s. 33).

Zgodnie z ustaleniami z gry dyskusyjnej, do udziału w **Forum Ciał Dialogu** delegowane są osoby z prezydiiw dzielnicowych i miejskich komisji dialogu społecznego, w jego spotkaniach mogą także uczestniczyć wszystkie chętne osoby, a zatem także reprezentujące instytucje samorządowe.

W związku z powyższymi zmianami potrzebna będzie akcja informacyjno-edukacyjna na temat struktury dialogu wśród warszawskich instytucji samorządowych.

Podsumowanie

	Stan obecny	Rekomendacje
Podmioty uczestniczące w dzielnicowych komisjach dialogu społecznego	• Organizacje pozarządowe, • przedstawiciele urzędu (odpowiedniego Biura m.st. Warszawy). Stworzenie dzielnicowego KDS-u może zainicjować minimum organizacji pozarządowych, które wyrażą chęć współpracy na terenie danej dzielnicy.	• Organizacje pozarządowe, • instytucje samorządowe działające w danej dzielnicy, • przedstawiciele urzędu (odpowiedniego Biura m.st. Warszawy). Tryb powoływania dzielnicowej komisji dialogu społecznego nie zmienia się.
Podmioty uczestniczące w miejskich komisjach dialogu społecznego	• Organizacje pozarządowe, • przedstawiciele urzędu (odpowiedniej dzielnicy m.st. Warszawy). Stworzenie miejskiego KDS-u może zainicjować minimum 10 organizacji pozarządowych, które wyrażą chęć współpracy w danym obszarze.	• Organizacje pozarządowe, • instytucje samorządowe, • przedstawiciele urzędu (odpowiedniej dzielnicy m.st. Warszawy). Tryb powoływania miejskiej komisji dialogu społecznego nie zmienia się.
Głosowanie w miejskich i dzielnicowych KDS-ach	Każda organizacja pozarządowa ma jeden głos, wszyscy przedstawiciele urzędu (niezależnie od ich liczby) dysponują jednym głosem.	Każda organizacja pozarządowa i instytucja samorządowa ma po jednym głosem, wszyscy przedstawiciele urzędu (niezależnie od ich liczby) dysponują jednym głosem.
Udział integracyjnym ciele dialogu	W pracach Forum Dialogu Społecznego mogą brać udział m.in. przedstawiciele ciał dialogu (por. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi).	W pracach Forum Ciał Dialogu biorą udział m.in. delegaci z prezydów dzielnicowych i miejskich komisji dialogu społecznego oraz zainteresowane osoby, mogą być to więc także przedstawiciele instytucji samorządowych uczestniczący w strukturze dialogu.

Funkcje i zadania ciał dialogu

Funkcje i zadania ciał dialogu

Podczas „Miasta w dialogu z trzecim sektorem” najczęściej przywoływaną funkcją, spełnianą przez ciała dialogu była funkcja konsultacyjna/opiniodawcza związana z konsultowaniem zlecenia zadań publicznych organizacjom pozarządowym, czyli przede wszystkim wpływanie na kształt konkursów dotacyjnych, delegowanie członków komisji dialogu społecznego do zespołów oceniających wnioski konkursowe. W toku procesu wielokrotnie podkreślano, że choć to ważne zadanie i istotny temat, to nie powinna to być główna kwestia, której dotyczy współpraca na linii NGO – warszawski samorząd. W kompetencjach ciał dialogu leży też kształtowanie kierunków polityk publicznych, odbywa się to jednak na stosunkowo małą skalę, a rozmowę dominują zwykle kwestie operacyjno-finansowe.

W toku procesu uwzględnione były następujące funkcje, już teraz odzwierciedlone w dotychczasowych zadaniach ciał dialogu:

- **funkcja opiniodawcza/konsultacyjna** w sprawach dotyczących zlecenia zadań publicznych, konsultowania i współtworzenia dokumentów i projektów aktów prawnych,
- **funkcja doradcza** przy opracowywaniu polityk miasta/dzielnicy, dostarczanie urzędowi eksperckiej wiedzy w odpowiedzi na zgłaszane przez administrację zapotrzebowanie,
- **funkcja inicjatywna:** rozpoczynanie wspólnych przedsięwzięć i występowanie z wnioskami do organów miasta,
- **funkcja diagnostyczna:** diagnozowanie potrzeb i problemów społecznych i wskazywanie konieczności interwencji,
- **funkcja interwencyjna:** udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowym i/lub ciałami dialogu (w przypadku Warszawskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego),
- **funkcja przepływu informacji:** między ciałami dialogu (w przypadku Forum Ciał Dialogu).

Nowe zadania komisji dialogu społecznego

W czasie „Miasta dialogu z trzecim sektorem” nie pojawiły się głosy, aby należało zlikwidować lub zmodyfikować któreś z istniejących zadań komisji dialogu społecznego. W wyniku prac KOLAB-u opracowano natomiast cztery pomysły na nowe zadania dla komisji:

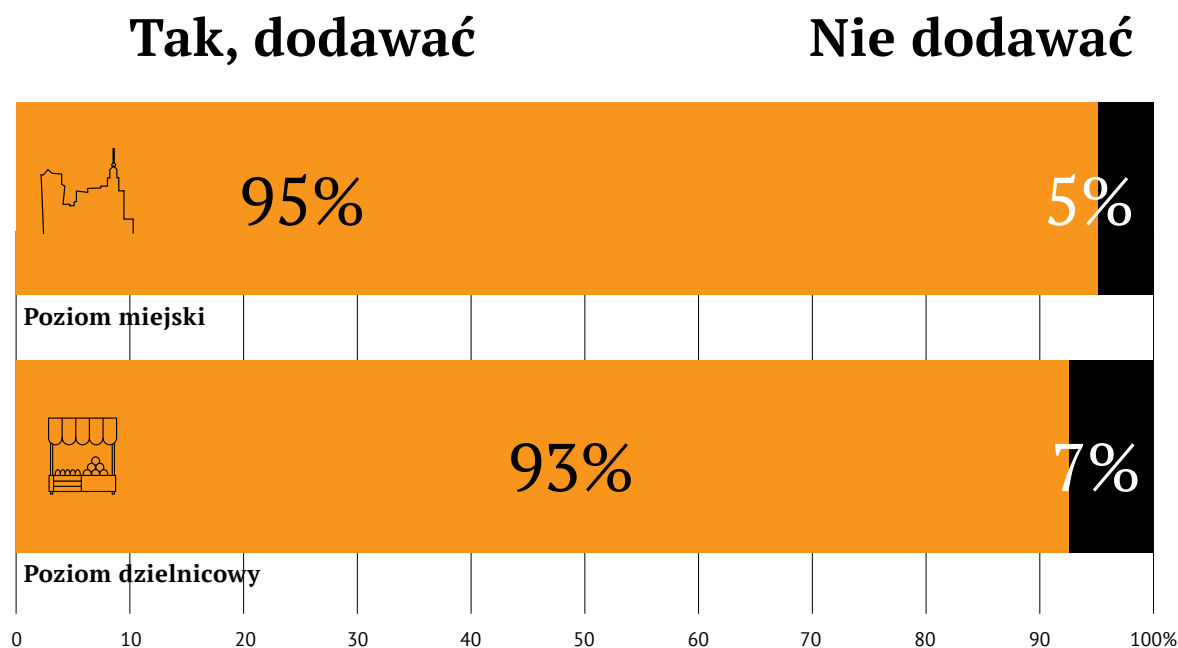
- Inicjatywa uchwałodawcza do rady dzielnicy (DKDS) lub rady miasta (MKDS),
- Organizowanie otwartych spotkań dla mieszkańców,
- Konsultowanie przedmiotu zamówień publicznych i kryteriów oceny ofert,
- Opiniowanie powoływanych rad społecznych i delegowanie do nich osób reprezentujących ciała dialogu.

Zostały przedyskutowane i poddane głosowaniu podczas gry dyskusyjnej. O konieczności dodania nowych zadań było przekonanych 95 proc. osób w odniesieniu do miejskich komisji dialogu społecznego i 93 proc. osób w odniesieniu do dzielnicowych komisji.

Pytanie 3

Czy dodawać nowe zadania ciałom dialogu? Jakże?

Głosy miasto: 60
Głosy dzielnica: 54

Głosujący mogli następnie oddać po maksimum dwa głosy na najistotniejsze ich zdaniem nowe zadania.

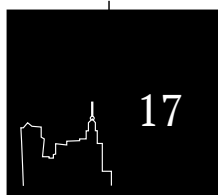
Pytanie 3

Czy dodawać nowe zadania ciałom dialogu? Jakże?

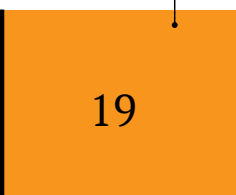
Liczba głosujących
miasto: **57**
dzielnica: **50**

Jeśli tak, to jakie?

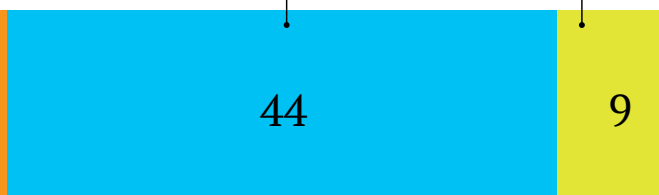
Konsultowanie
przedmiotu zamówień
publicznych i kryteriów
oceny ofert

Opiniowanie
powoływanych
rad społecznych

Inicjatywa
uchwalodawcza

Organizowanie
otwartych spotkań
dla mieszkańców

Poziom miejski liczba głosów*

Poziom dzielnicowy liczba głosów*

Inicjatywa uchwałodawcza

Najwięcej osób zarówno na poziomie miejskim (44 głosy), jak i dzielnicowym (32 głosy) opowiedziało się za wprowadzeniem inicjatywy uchwałodawczej do rady miasta lub rady dzielnicy jako nowego zadania komisji dialogu społecznego. Wynika to m.in. z faktu, że obywatelska inicjatywa uchwałodawcza jest praktycznie niewykorzystywana z powodu na zbyt wysokie, zaporowe progi określające liczbę koniecznych do zebrania podpisów (1 proc. mieszkańców z czynnym prawem wyborczym na poziomie miejskim, 1,5 proc. na poziomie dzielnicowym).

Z analiz przeprowadzonych po procesie „Miasto w dialogu” wynika, że nadanie takiej kompetencji komisjom dialogu społecznego mogłoby być problematyczne, m.in. z uwagi na poszerzenie ich składu o przedstawicieli instytucji samorządowych. Tworzyłoby to alternatywną ścieżkę tworzenia projektów uchwał w ramach administracji samorządowej. Obecnie uchwały głosowane na radach dzielnic i Radzie m.st. Warszawy przygotowywane są w odpowiednich urzędach.

Dlatego rekomendujemy nieumieszczanie inicjatywy uchwałodawczej jako nowego zadania komisji dialogu społecznego, lecz skierowanie do Rady m.st. Warszawy wniosku o stworzenie ścieżki inicjatywy uchwałodawczej dla organizacji pozarządowych na poziomie miejskim i dzielnicowym.

Dookreślenia wymagać będzie:

- Próg liczby podpisów koniecznych do zebrania wśród organizacji pozarządowych. Początkowo sugerowano 100 podpisów organizacji na poziomie miejskim oraz 50 podpisów na poziomie dzielnicowym, pojawiły się jednak liczne opinie, że zwłaszcza na poziomie dzielnicowym liczba ta jest zbyt wysoka (defaworyzuje organizacje działające w dzielnicach, w których działa niewiele NGO) i należałoby raczej ustalić progi względne.
- Kryterium „dzielnicowości” organizacji pozarządowych, które popierają projekt uchwały do rady danej dzielnicy (np. posiadanie siedziby w danej dzielnicy, biura czy prowadzenie działań).

Powyższe kwestie wymagają dalszych dyskusji w formie konsultacji z organizacjami pozarządowymi

Organizowanie otwartych spotkań dla mieszkańców

Dużym poparciem osób głoszących cieszyło się organizowanie otwartych spotkań przez dzielnicowe komisje dialogu społecznego. Zaznaczano, że wiele DKDS-ów już teraz organizuje takie spotkania. Dopisanie ich do zadań dzielnicowych ciał dialogu urealni realizowane de facto zadania. Zapewni też podstawę urzędom dzielnic do wspierania działalności DKDS-ów w tym zakresie.

Spotkania otwarte organizowane przez DKDS-y nie mogą zastępować konsultacji społecznych z mieszkańcami.

Rekomendujemy dopisanie do zadań dzielnicowych komisji dialogu społecznego organizowania otwartych spotkań dla mieszkańców.

Dobre praktyki

Porpozycje zadań, które otrzymały mniejszą liczbę głosów rekomendujemy jako dobre praktyki warte popularyzowania w warszawskim samorządzie.

Są to:

- **Konsultowanie przedmiotu zamówień publicznych i kryteriów oceny ofert przez komisje dialogu społecznego.** Konsultowanie tego rodzaju może odbywać się w trybie skróconym i zdalnie. Jest to rozwiązanie stosowane np. w Biurze Pomocy i Projektów Społecznych m.st. Warszawy.
- **Informowanie miejskich i dzielnicowych komisji dialogu społecznego o powoływanych radach społecznych** (programowych, ustawowych, konsultacyjnych), odpowiadających obszarowi ich działania i zapraszanie przedstawicieli komisji dialogu społecznego do ich składu. Umożliwi to lepszy przepływ informacji między ciałami dialogu a radami społecznymi oraz synergię ich działań.

Informowanie,
komunikacja
i edukacja

Informowanie, komunikacja i edukacja

Jedną z kluczowych barier w funkcjonowaniu struktury dialogu społecznego są niedostatki komunikacyjne – niewystarczające, nieadekwatne informowanie na temat funkcji, roli ciał dialogu i podejmowanych przez nie działań. **Wiedza jest rozproszona, trudno dostępna, a większość dostępnych informacji napisana jest skomplikowanym językiem.** Skutkuje to sytuacją, w której niską wiedzę na temat struktury dialogu mają nie tylko osoby z organizacji, które nie mają z nią nic wspólnego, ale także osoby z NGO, które działają w komisjach dialogu społecznego, a także przedstawiciele administracji samorządowej.

Niska świadomość istnienia i celów ciał dialogu, a także tego, jak i po co można się w nie włączyć, przekłada się na fakt, że w formalny dialog z miastem angażuje się stosunkowo niewielki odsetek warszawskich organizacji (także jeśli chodzi o organizacje pozarządowe realizujące zadania publiczne).

Nawet jednak jeśli nowe organizacje zdecydują się włączyć w prace komisji dialogu społecznego, napotykać kolejną barierę – **hermetyczność ciał dialogu.** Brakuje mechanizmów włączających nowe organizacje w ciała dialogu. Szczególnie młodsze stażem organizacje mają trudność z przebicciem się z własnymi opiniami i mają poczucie, że głos ich organizacji nie ma znaczenia dla ustaleń i uchwał podejmowanych przez komisje. Po początkowym uporządkowaniu najważniejszych kwestii aktywni członkowie KDS-ów tworzą kulturę wewnętrzną, własny kod językowy, co wymaga od nowych organizacji aktywnego uczenia się i wysiłku, a więc utrudnia szybkie wdrożenie.

Brak wiedzy i umiejętności występuje też po stronie administracji samorządowej. **Partnerskie działanie oznacza dla strony pozarządowej nie tylko reagowanie przez urząd na inicjatywy wychodzące z miejskich i dzielnicowych KDS-ów, ale także wychodzenie z pomysłami i propozycjami wspólnych działań. Ma to jednak miejsce relatywnie rzadko.** Najbardziej jaskrawe przykłady braku partnerstwa wiążą się z nieuwzględnianiem propozycji, wniosków wysuwanych przez ciała dialogu w działaniach danego biura lub urzędu, w kształtowaniu polityki miasta lub dzielnicy bez przekazania informacji zwrotnej na temat danej rekomendacji.

Duża część tych niedostatków wynika nie tyle z braku dobrej woli, co z niedostatku wiedzy i umiejętności urzędników i strony społecznej. **Należy zatem budować wiedzę, umiejętności i kompetencje zarówno w obszarze tzw. umiejętności miękkich** (komunikacji, facylitacji, zarządzania procesem i organizowania pracy), **jak i w kwestii możliwości współpracy między administracją samorządową i trzecim sektorem** (znajomość przepisów, dobrych praktyk itp.). Jest to kluczowe dla pracy prezydium komisji i ich członków (reprezentujących organizacje, instytucje i urzędy).

Problemem jest także obłożenie pracą urzędników przypisanych do komisji i to, że praca ta ma niski priorytet wśród ich obowiązków. Zaradzić temu problemowi mogą z jednej strony szkolenia wiedzowe, z drugiej praca na postawach i konsekwentne podkreślanie przez przełożonych wagi współpracy z organizacjami w urzędzie. Rekomendowano wprowadzenie bloku „Współpraca z organizacjami pozarządowymi” do obowiązkowej służby przygotowawczej dla urzędników oraz organizowanie okresowych szkoleń i warsztatów tematycznych.

Do skutecznego usprawnienia komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej, otwarcia struktury na nowych uczestników, wzrostu wiedzy i umiejętności prowadzenia dialogu potrzebne jest wsparcie CKS i Stołecznego Centrum Wspierania Organizacji (SCWO). Jest to zbyt duża i systemowa kwestia, żeby mogły sobie z nią poradzić same organizacje pozarządowe uczestniczące w strukturze dialogu. Praca CKS/SCWO będzie szczególnie istotna w okresie wprowadzania zmian wynikających z „Miasta w dialogu z trzecim sektorem” w życie, szczególnie w obszarze budowania świadomości istnienia struktury dialogu wśród nowej grupy interesariuszy dialogu, czyli instytucji samorządowych.

Diagnozowane powyżej problemy w obszarze informacji, komunikacji i edukacji zazębiają się ze sobą i wzajemnie na siebie oddziałują. Aby wprowadzić realną zmianę należy połączyć wysiłki mające na celu:

- **Upowszechnienie przystępnej informacji na temat struktury ciała dialogu** (m.in. istota, cel i budowa struktury dialogu, znajomość zasad dialogu),
- **Udoskonalenie kanałów komunikowania** (m.in. przebudowa strony internetowej, opracowanie nowych materiałów informacyjnych, wykorzystywanie zróżnicowanych kanałów komunikacji),
- **Rozwój kompetencji miękkich** (m.in. komunikacja, facylitacja, praca w grupie).

INFORMOWANIE, KOMUNIKACJA I EDUKACJA – REKOMENDACJE

Potrzeba / problem

Słaba informacja o strukturze i ciałach dialogu. Istniejąca strona internetowa jest nieprzejrzysta i niekompletna. Trudno odszukać materiały na niej umieszczone (np. dokumenty tworzone przez ciała dialogu), co przekłada się na:

- brak przejrzystości działania ciał dialogu,
- problemy z koordynacją ich pracy,
- zaangażowanie się w ciała dialogu oraz zrozumienie tego, co robią przez osoby z zewnątrz.
- brak budowania pamięci instytucjonalnej.

Rekomendacja

Strona internetowa powinna zostać przebudowana biorąc pod uwagę funkcjonalność serwisu i intuicyjność architektury informacji (UX). Wyszukiwarka dokumentów tworzonych przez ciała dialogu powinna być łatwa w obsłudze, a sprawozdania i notatki powinny być tworzone na ramowych szablonach (np. przygotowanych przez SCWO).

Należy lepiej połączyć zasoby strony ngo.um.warszawa.pl i portalu warszawa.ngo.pl (odesłania, wzmianki, krótkie zapowiedzi).

Dostępne informacje powinny obejmować zagadnienia obecnie nie uwzględnione na stronie internetowej lub przedstawione w zbyt małym zakresie:

- usystematyzowana i przejrzysta informacja na temat struktury dialogu jako całości (cele, schemat, opis),
- czytelnie opisane kompetencje ciał dialogu, relacje pomiędzy nimi a otoczeniem (urzędami itp.),
- przystępnie opisany przedmiot działalności ciał dialogu (przykłady),
- korzyści z angażowania się w strukturę dialogu,
- aktualne listy organizacji i instytucji członkowskich z danymi kontaktowymi oraz danymi osób reprezentujących dany podmiot,
- aktualne informacje o prezydium danej komisji (zdjęcie, dane kontaktowe, biogram),
- regulamin funkcjonowania danej komisji,
- roczne plany pracy (oprócz opracowywanych obecnie notatek z posiedzeń i sprawozdań rocznych).

Język opisu struktury i ciał dialogu jest trudny i abstrakcyjny. Na stronie internetowej nie ma czytelnych wyjaśnień i definicji. Użytkownik odsyłany jest do kolejnych paragrafów uchwał i ustaw. Brakuje przykładów.

- Wykorzystywanie popularyzatorskiego języka przekazu na stronie internetowej i w innych materiałach informacyjnych. Edukowanie i informowanie o działalności ciał dialogu na konkretnych przykładach z życia.
- Opracowanie przystępnego przewodnika po strukturze dialogu,
- Poszerzenie Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi o przykłady i dobre praktyki.
- Opracowanie krótkiej ulotki, zawierającej wyciąg informacji na temat struktury i ciał dialogu z wezwaniem do zaangażowania.

Wąskie kanały informowania na temat działania ciał dialogu.

Wykorzystanie różnych kanałów informowania na temat pracy ciał dialogu, np.:

- w mediach społecznościowych,
- w lokalnych mediach (gazetach, biuletynach),
- podstawowa informacja o strukturze dialogu rozdawana organizacjom pozarządowym w momencie składania w urzędzie potwierdzenia złożenia wniosku.

Ciała dialogu są hermetyczne – nowe organizacje spotykają się z dużą barierą wejścia.

- Podnoszenie wiedzy na temat struktury dialogu wśród nowych uczestników (por. niżej).
- Świadome budowanie pamięci instytucjonalnej ciał dialogu – łatwo dostępne regulaminy pracy, przystępne notatki i sprawozdania.
- Dbłość o wprowadzenie nowych osób/organizacji do danej komisji dialogu społecznego, np. przez dodatkowe spotkanie, „spotkanie otwarcia” z prezydium, warsztaty wprowadzające.

Brak kompetencji, wiedzy i umiejętności wśród uczestników struktury dialogu.

Powinny odbywać się szkolenia i warsztaty itp. budujące kompetencje, przeznaczone dla urzędników, prezydiów i innych uczestników ciał dialogu (doświadczonych i nowych) m.in. z następujących obszarów:

- Zasady współpracy organizacje pozarządowe – administracja samorządowa,
- Komunikacja, facylitacja, relacje interpersonalne, praca w grupie, praca z procesem,
- „Współpraca z organizacjami pozarządowymi” w ramach służby przygotowawczej dla urzędników,
- Integracja między urzędnikami, przedstawicielami instytucji i organizacji pozarządowych.

Spotkania ciał dialogu są nieumiejętnie prowadzone.

Oprócz szkoleń SCWO powinno wspierać w praktyce prowadzenie posiedzeń ciał dialogu. Np. każde ciało dialogu mogłoby mieć do dyspozycji określoną liczbę godzin facylitacji lub wspomaganego prowadzenia spotkania w tandemie (uczenie przez doświadczenie) .

Początek współpracy

Ciała dialogu to platformy spotkań i poznawania. Czasem owocnymi działaniami pomyślnymi – np. spotkania, festyny, pikniki, za

NGO jednym głosem

Możemy krytykować nieangażujących się urzędników, ale bez woli współpracy wśród organizacji niewiele zdziałamy. Kiedy organizacje będą mówić jednym głosem osiągną znacznie więcej i będą mocniejszym partnerem do rozmowy. Im więcej osób widzieć, tym większa zmiana.

1.15

**Dodatkowe
wnioski dla
Programu
Rozwoju Dialogu
i Komunikacji
Społecznej**

Dodatkowe wnioski dla Programu Rozwoju Dialogu i Komunikacji Społecznej

Program Dialog ma służyć instytucjonalizacji dialogu obywatelskiego, czyli „ustaleniu i stosowaniu zasad oraz procedur, które zapewnią mieszkańcom Warszawy i szeroko rozumianym organizacjom pozarządowym (sformalizowanym i nieformalnym) nie tylko systematyczny udział w procesie podejmowania decyzji, ale również faktyczny wpływ na decyzje podejmowane przez władze publiczne”³. Efekty „Miasta w dialogu z trzecim sektorem” będą elementem Programu Dialog w obszarze dialogu społecznego, struktury dialogu na linii trzeci sektor – administracja samorządowa. Podczas procesu pojawiły się jednak postulaty wychodzące poza bezpośredni przedmiot naszych konsultacji – związane z aktywnością niezrzeszonych mieszkańców oraz konsultacji z organizacjami pozarządowymi (poza ciałami dialogu). Powinny również zostać uwzględnione w pracach nad Programem. Wnioski przedstawiamy poniżej.

- 1. Osoby niezrzeszone, działające na rzecz miasta i swojej okolicy, mają potrzebę systematyzowanego zabierania głosu w sprawach ważnych i systemowych.** Konsultacje społeczne i budżet partycypacyjny nie tworzą takiej przestrzeni. Należy więc zastanowić się nad stworzeniem takiej przestrzeni, oddzielnej wobec struktury dialogu społecznego.
- 2. Należy dobrze informować o istnieniu struktury dialogu społecznego (WRDPP, miejskich i dzielnicowych komisji dialogu społecznego), tak by wszyscy uczestnicy dialogu w mieście (podmioty sformalizowane i osoby niezrzeszone) byli świadomi jej istnienia, a także zdawali sobie sprawę z możliwości nawiązywania współpracy z ciałami dialogu, a także uczestniczenia w ich posiedzeniach w charakterze gości.** Bez świadomości istnienia wszystkich kanałów komunikacji, interesariusze dialogu z miastem będą funkcjonować w zamkniętych silosach, bez możliwości nawiązywania efektywnej współpracy.

³ Strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2009-2020, więcej informacji: <http://2030.um.warszawa.pl/dialog/o-programie>.

3. W trakcie „Miasta w dialogu z trzecim sektorem” zaproponowano dwa rozwiązania służące budowaniu dialogu z mieszkańcami oraz organizacjami pozarządowymi (poza ciałami dialogu społecznego).
- › **Fora dzielnicowe**, czyli regularne, odbywające się raz na kwartał spotkania na poziomie dzielnicy, umożliwiające komunikację mieszkańców z lokalnymi władzami. Ich celem jest przekazywanie przez mieszkańców uwag, postulatów, pomysłów, opinii itp. na temat działań podejmowanych przez dzielnicę. W Forum dzielnicowym biorą udział wszystkie osoby zainteresowane działalnością urzędu dzielnicy, przedstawiciel zarządu dzielnicy oraz osoba, która sporządzi notatkę.
 - › **Cykliczne spotkania Pełnomocnika ds. współpracy z NGO z organizacjami pozarządowymi** umożliwiają regularną komunikację organizacji pozarządowych z Pełnomocnikiem. Ich celem wymiana informacji dotyczących różnych aspektów współpracy NGO z urzędem m.st. Warszawy, a także zgłaszanie problemów, kwestii spornych, pomysłów itp. pojawiających się na linii organizacje pozarządowe – administracja samorządowa.
4. **Należy określić różnicę między zadaniami ciał dialogu i konsultacjami prowadzonymi z organizacjami pozarządowymi.** W chwili obecnej nie są jasne relacje między konsultacjami prowadzonymi z organizacjami pozarządowymi na mocy uchwał a konsultacjami w miejskich i dzielnicowych komisjach dialogu społecznego i w WRDPP. Dookreślenia wymaga także rola organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych.
5. **Należy poszerzyć katalog dopuszczanych form konsultacji z organizacjami** ponad spotkania konsultacyjne i pisemne przekazanie uwag na formularzu⁴. Dla porównania, formy przewidziane w konsultacjach społecznych z mieszkańcami obejmują oprócz otwartych spotkań i pisemnego zbierania uwag:
- › warsztaty projektowe,
 - › ankiety (w tym online),
 - › panele obywatelskie,
 - › inne – wynikające ze specyfiki przedmiotu konsultacji⁵.

4 Uchwała Rady m.st. Warszawy z dnia 21 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu konsultowania z Warszawską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

5 Uchwała Rady m.st. Warszawy z dnia 11 lipca 2013 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami m.st. Warszawy

Tekst: Agata Urbanik
Opracowanie graficzne i skład: Marianna Wybieralska
Fotografie: Mariusz Sztompka (Foto-Ekspert)

Fundacja Pole Dialogu, Warszawa 2017

Publikacja dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe.
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

**Miasto
w dialogu
z 3 sektorem**

**fundacja
pole
dialogu**

stocznia

Miasto w dialogu z 3 sektorem to przedsięwzięcie realizowane przez Fundację Pole Dialogu we współpracy z Fundacją Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” na zlecenie m.st. Warszawy.